

DZIENNIKARZ

KOD ZAWODU:

264201 (ujęty w Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy)

INFORMACJA O ZAWODZIE:

Zawód dziennikarza kojarzony jest przede wszystkim z prasą, bo to właśnie na jej potrzeby się narodził, jednak ewolucja mediów, powstanie radia, telewizji i Internetu zupełnie zmieniła jego specyfikę i sposób działania jego przedstawicieli.

Także rozwój technologii wpłynął na pracę dziennikarzy – na przykład, dzięki nowoczesnym środkom zapisu i przekazu, tj. dyktafony czy komputery, mogą oni na bieżąco zapisywać i zdobywać informacje czy monitorować tematy wywołujące gorące dyskusje społeczne. Natomiast Internet i portale społecznościowe to dla dziennikarzy zarówno nowe źródła informacji, jak i nowe możliwości ich przekazu.

Pomimo zmian i innowacji technologicznych sama specyfika zawodu nie uległa zmianie - liczy się przede wszystkim „dobry temat”, który trzeba znaleźć. Może to być najnowsza informacja z życia celebrytów lub ze świata polityki, niezwykła historia sprzed lat albo zdrowotna porada. Najważniejsze, aby temat był interesujący oraz posiadał wartość informacyjną.

OPIS ZAWODU:

Dziennikarz uczestniczy w procesie komunikacji społecznej publikując w środkach masowego przekazu artykuły, reportaże, wywiady, komentarze, felietony. Zbiera i przekazuje informacje o ciekawych wydarzeniach, zjawiskach zachodzących we współczesnym świecie oraz opinie i poglądy interesujące opinię publiczną. Analizuje i opracowuje różnorodne dane mające wpływ na zachodzące wydarzenia lub poszukując odpowiedzi na aktualne społecznie pytania. Opracowuje uzyskane informacje, a na koniec przygotowuje i redaguje materiały przeznaczone do publikacji w wybranych mediach.

Współczesny dziennikarz powinien umiejętnie i szybko docierać do faktów. W celu skutecznego wykonywania swojej pracy dziennikarze utrzymują kontakty z popularnymi osobistościami, decydentami czy instytucjami życia społeczno-politycznego, gospodarczego i kulturalnego.

Osoba wykonująca ten zawód na pewno powinna dysponować dobrą techniką pisania tak, aby przygotowane dla odbiorcy informacje były jasne i miały przystępną oraz łatwą do odbiorze formę. Niezbędne jest zatem tak zwane „lekkie pióro”. Ponadto praca dziennikarza wymaga kreatywności, komunikatywności, obowiązkowości, uporczywości i determinacji.

ZADANIA ZAWODOWE:

Do zadań dziennikarza należy:

- zbieranie i przekazywanie wiadomości o faktach, wydarzeniach czy poglądach
- interesujących opinię publiczną;
- opracowywanie, selekcja i redagowanie tekstów;
- utrzymywanie kontaktu z instytucjami życia społeczno-politycznego, gospodarczego i kulturalnego;
- przeprowadzanie rozmów i wywiadów oraz opracowywanie ich w formie gotowej do publikacji;
- adiustacja tekstów przeznaczonych do publikacji;
- opracowywanie depesz agencyjnych i innych materiałów do publikacji;

- opracowywanie koncepcji lub linii programowej środków masowego przekazu;
- współpraca z grafikami, fotoreporterami i działem technicznym w celu nadania odpowiedniego kształtu graficznego i wizualnego materiałom przeznaczonym do publikacji;
- utrzymywanie kontaktu z odbiorcami (czytelnikami, słuchaczami) w celu poznania ich zainteresowań i opinii lub wpływanie na nią;
- uczestniczenie w dialogu społecznym na ważne i aktualne tematy, kształtowanie postaw sprzyjających przestrzeganiu demokratycznych reguł życia społecznego i politycznego.

ŚRODOWISKO PRACY:

Dziennikarz wykonuje swoją pracę w pomieszczeniach: w redakcji, studiu radiowym czy telewizyjnym, biurze portalu internetowego itd., gdzie wyszukuje informacje, odbiera telefony, e-maile, pisze teksty, nagrywa programy, przekazuje wiadomości na żywo lub bierze udział w ich montażu. Praca przy sztucznym świetle i przy monitorach komputerów może powodować pogorszenie wzroku.

Specyfika tej pracy wymaga przekazywania newsów z różnych wydarzeń, co wiąże się z pracą poza redakcją (na ulicy, w różnych instytucjach np. w kularach Sejmu) i z pracą w ruchu, w zmieniających się warunkach, także atmosferycznych. Dziennikarze pracujący w rozgłośniach radiowych, telewizyjnych, a zwłaszcza ci występujący na żywo, pracują głosem i stale muszą doskonalić swoje umiejętności w tym zakresie.

Praca w tym zawodzie wymaga intensywnych kontaktów z innymi ludźmi. Dziennikarz prasowy pracuje w zespole pisząc artykuły, których tematyka została uzgodniona na kolegiach redakcyjnych. W radiu czy telewizji często zaczyna od indywidualnej koncepcji programu, ale aby mógł on się ukazać na antenie, konieczna jest praca całego zespołu - operatora dźwięku, światła, montażysty, kamerzysty, kierownika produkcji i in. W redakcjach tygodników i miesięczników dziennikarze także pracują w zespołach, choć pisać mogą np. w zaciszu domowym i mają większą swobodę w wyborze tematu.

Zależnie od miejsca pracy i swojej funkcji dziennikarz pracuje w różnych porach. W radiu czy telewizji normą są nocne dyżury, podczas których przygotowywane są programy na rano. W redakcjach czasopism pracuje się zwykle w stałych porach. Coraz częściej można też przysłać gotowe materiały korzystając z e-maili czy pracując w formie telepracy.

Praca dziennikarza może być związana z koniecznością wyjazdów, a nawet czasowego zamieszkania w innym kraju, np. w przypadku korespondenta zagranicznego. Czasem, aby urozmaicić swoje relacje, dziennikarze pojawiają się, zwłaszcza na żywo, w różnych miejscach np. na pokładzie samolotu, dachu wieżowca czy szybu w kopalni.

Dziennikarstwo nie jest zawodem rutynowym, wymaga ogromnego zaangażowania, odpowiedzialności za słowo, działania wg zasad etyki zawodu.

WYMAGANIA PSYCHOFIZYCZNE:

Rozległe i różnorodne kontakty z ludźmi, praca pod presją czasu, w stresie, nacisk, aby opracowany materiał był ciekawy i duża konkurencja powodują, że zawód dziennikarza wymaga dużej odporności psychicznej. Przede wszystkim odporności na stres, zwłaszcza gdy dziennikarz radiowy lub telewizyjny prowadzi audycje na żywo lub występuje na wizji. Jeśli ma kontakt bezpośredni np. z reporterem w terenie lub odbiera telefony od słuchaczy, musi szybko wyczuć, kiedy i co należy powiedzieć. W takich momentach przydają się także zdolności aktorskie.

Zawód ten wymaga kreatywności i nieustannej ciekawości otaczającego świata. Ale także cierpliwości - bywa, że dziennikarze godzinami czekają na wywiad czy informację, która jest ważna dla odbiorców. Cenna jest również umiejętność koncentracji uwagi i pracy w tempie - często trzeba szybko przygotować i upowszechnić materiał informacyjny na dany temat.

Dziennikarz powinien być dociekliwy, rzetelny i odpowiedzialny. Podawane informacje powinny być wiarygodne i uprzednio sprawdzone, tak aby uniknąć późniejszych sprostowań lub pomówienia o zniesławienie.

Przydatne są również zdolności analityczne oraz umiejętność spojrzenia na sprawy z różnych punktów widzenia. Niezbędna jest także odporność na krytykę, która jest nieuniknionym elementem tego zawodu. Wszystkie te wymagania sprawiają, że to zawód trudny, ale przynoszący wiele satysfakcji.

Mimo że zawód dziennikarza wymaga odporności psychofizycznej, nie zamyka to drogi do zawodu osobom niepełnosprawnym. Nie ma przeciwwskazań do tego, aby osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim czy o kulach pracowała w redakcji gazety, w radiu, telewizji czy w portalu internetowym. Liczą się kwalifikacje i traktowanie zawodu jako życiowej pasji. Niewidomy dziennikarz może być felietonistą radiowym, osoba niesłysząca czy niedosłysząca może pisać artykuły czy przygotowywać scenariusze programów. Uregulowania prawne systemu telepracy dały możliwość pracy w domu i kontaktowania się z pracodawcą przy pomocy Internetu i telefonu, zwiększając tym samym możliwości pracy jako dziennikarz osobom mającym trudności w poruszaniu się.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY:

Osoby marzące o zawodzie dziennikarza powinny swoją karierę zacząć planować już w szkole średniej. Klasy o profilu dziennikarskim prężnie rozwijają się w liceach, ich program jest zbliżony do profilu humanistycznego, jednakże duży nacisk kładziony jest na technologie i formy przekazu charakterystyczne dla tego zawodu. Kierunki dziennikarskie można również znaleźć w szkołach policealnych, ale przed wszystkim zawód ten zdobywa się na studiach wyższych. Ofertę kształcenia na tym kierunku można znaleźć zarówno na uczelniach państwowych, jak i prywatnych.

Ukończenie studiów to zdecydowanie jeden z łatwiejszych etapów kariery dziennikarza. Dużo trudniej o etat, a nawet bezpłatną praktykę czy staż. Ambitni, młodzi ludzie marzący o karierze w najbardziej prestiżowych gazetach, stacjach telewizyjnych i radiowych są gotowi bardzo ciężko pracować w nadziei na zrobienie kariery. Jest to jedna z tych profesji, w której sukcesu nie da się osiągnąć przez przypadek, a droga do pieniędzy i sławy jest wyjątkowo wyboista.

Absolwenci innych niż dziennikarstwo kierunków studiów również mogą podjąć pracę jako dziennikarz, specjalista w danej dziedzinie, ale muszą mieć lekkie pióro, wysokie umiejętności komunikacyjne i ducha motywacji do pracy. Rozwój kariery zawodowej przebiega w taki sposób, że zanim dziennikarz zdobędzie doświadczenie i pozna tajniki warsztatu swego zawodu, mijają lata. Ze względu na duże wymagania psychofizyczne młodym ludziom jest łatwiej znieść stres towarzyszący temu zawodowi i wytrzymać szybkie tempo pracy.

W województwie świętokrzyskim dziennikarstwo można studiować na Uniwersytecie im. Jana Kochanowskiego na Wydziale Humanistycznym, kierunek: Dziennikarstwo i komunikacja społeczna - studia I i II stopnia, stacjonarne i niestacjonarne, w specjalnościach:

- dziennikarstwo nowych mediów
- realizacja radiowo-telewizyjna
- wizerunek, promocja i reklama.

Można również wybrać filologię polską ze specjalnością redakcyjno-wydawniczą na studiach pierwszego stopnia, a następnie kontynuować studia drugiego stopnia o specjalności: media i reklama.

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA:

Szanse na dobrą pracę uzależnione są od aktywności w czasie studiów. Można śmiało przyjąć, że student, który realizuje się w dziennikarstwie obywatelskim, uzyskując wysokie statystyki odwiedzin jego tekstów w sieci, znacząco zwiększa możliwości uzyskania dobrej pracy. Bogate portfolio projektów zrealizowanych np. dla organizacji pozarządowych, będzie z pewnością świetnym atutem w trakcie rozmowy z redaktorem naczelnym. Szefowie redakcji wskazują jednoznacznie, że istnieje zapotrzebowanie na absolwentów, którzy w czasie studiów nie traciли czasu i realizowali z sukcesem swoje pierwsze zawodowe próby.

Dziennikarz może pracować w redakcji gazety, redakcji pisma, stacji telewizyjnej czy radiowej, w wydawnictwie, a także w portalach internetowych. Wraz z rozwojem Internetu dla dziennikarzy pojawiły się nowe możliwości, zarówno jeśli chodzi o miejsce pracy, jak i konieczność przebywania w redakcji. Alternatywą dla etatowego zatrudnienia jest współpraca z różnymi mediami jako tzw. wolny strzelec (freelancer), przygotowujący różne ma-

teriały i sprzedający je zainteresowanym mediom.

ZNANE OSOBY WYKONUJĄCE ZAWÓD:

Jednym z najbardziej znanych polskich dziennikarzy był Ryszard Kapuściński. Debiutował w wieku 17 lat jako poeta w tygodniku „Dziś i Jutro”. Ukończył studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego i rozpoczął pracę (początkowo jako goniec) w redakcji pisma „Sztandar Młodych”. Wkrótce otrzymał pierwszą nagrodę – Złoty Krzyż Zasługi – za reportaż „To też jest prawda o Nowej Hucie”, opisujący trudne warunki życia robotników na budowie kombinatu. W tym samym roku odbył swą pierwszą podróż pozaeuropejską – do Indii. Odszedł z gazety z powodów politycznych - odwołany przez redakcję za poparcie dla krytycznego wobec władzy tygodnika „Po prostu”. Następnie, pracował dla Polskiej Agencji Prasowej (PAP) jako stały korespondent zagraniczny w Afryce, Ameryce Łacińskiej i Azji. Dokumentował upadek cesarstwa w Etiopii i Iranie. Przełożył na język polski „Dziennik z Boliwii” Che Guevary. Był zaprzyjaźniony z Salvadorem Allende. W 1987r. Royal Court Theatre w Londynie wystawił adaptację jego książki „Cesarz”, opisującej upadek reżimu Hajle Syllasje I w Etiopii.

Był członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Został wybrany przez środowisko dziennikarskie „Dziennikarzem wieku” w plebiscycie miesięcznika Press.

Łącznie otrzymał ponad 40 nagród i wyróżnień, m.in. w 1996r. został wyróżniony nagrodą imienia Jana Parandowskiego, w 1999r. otrzymał „Ikarą”, w 2004 r. został laureatem Nagrody im. Dariusza Fikusa. Otrzymał Doktorat honoris causa Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego i Gdańskiego.

Zmarł 23 stycznia 2007 w wieku 74 lat. Po jego śmierci na pierwszych stronach swych wydań pisały o Kapuścińskim największe gazet: „New York Times”, „Le Monde” czy „El Pais”. Na ręce ambasadora RP w Hiszpanii kondolencje z powodu śmierci pisarza złożyła hiszpańska para królewska oraz księżę Asturii. „To cios dla polskiej literatury, dla polskiej kultury” – tak o śmierci Ryszarda Kapuścińskiego mówił w rozmowie z dziennikarzami ówczesny prezydent Lech Kaczyński.

Opracowano: styczeń 2018